

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Iedere subcultuur zijn eigen woordenboek?

Eind januari werd bekend dat Van Dale een woordenboek ging maken voor scholen met een behoudend-christelijke signatuur. In een dergelijk woordenboek zouden geen schuttingtaal en scheldwoorden staan. Het plan werd vrij snel afgeblazen, maar is het niet toch het overwegen waard? Iedere subcultuur heeft toch recht op een eigen woordenboek?

TEGENSTANDER

Waar waren woordenboeken ook alweer voor bedoeld? Om de taalgebruiker, en dan vooral de lezer, te helpen die een hem onbekende woordvorm tegenkomt. Dat zou dus kunnen gaan om een christelijke jongeling die ergens *kut* ziet staan, niet weet wat dat betekent en een diep verlangen heeft daar wel achter te komen. In zijn gekuiste woordenboek zal hij het niet vinden, waardoor hij zich genoodzaakt ziet navraag te gaan doen, bijvoorbeeld bij de meester in de klas. Gelukkig weten alle andere kinderen daar ook van niks, dus de onderwijzer kan weggomen met 'heideroosje'. Toch moet de christelijke onderwijzer liever hebben dat de jongen een volledig woordenboek had geraadpleegd, zodat hij de betekenis en de gevoelswaarde van het gewraakte woord op eigen kracht had gevonden.

Maar los van dit rijkelijk theoretische voorbeeld zijn er meer algemene bezwaren. Mensen hebben het woordenboek nodig omdat ze lang niet allemaal dezelfde woordenschat hebben en toch met elkaar willen communiceren. Zo bezien maakt het woordenboek het mogelijk dat Nederlandssprekenden ondanks hun grote verschillen een gevoel van eenheid kunnen ervaren. Zo'n unificatiebron geef je op als elke subcultuur zijn eigen woordenboek samenstelt. Een gekuist woordenboek zet bovendien een stap op een gevaarlijk pad.

En dat is nog niet alles. De christelijke schoolhoofden gaan nog een stap verder op dat pad. Zij wensen ook de woordbetekenissen in overeenstemming met bijbelse waarden te brengen. Ik stel me zo voor dat ze bij *masturberen* in plaats van de opgewekte uitleg die nu in het woordenboek staat, liever ver-

meld willen zien dat deze handeling tot hel en verdoemenis leidt. Zo'n woordenboek zou pas werkelijk de eenheid van het taalgebied bedreigen. Een goed woordenboek geeft de betekenissen die anderen aan de woorden geven.

VOORSTANDER

Juristen, kinderen, Utrechters, kortom elke bevolkingsgroep heeft inmiddels al lang zijn eigen specifieke woordenboek. Als niemand daar aanstoot aan neemt, dan mogen behoudende christenen er toch zeker ook wel een?

De zorgen van de christelijke schoolhoofden zijn bovendien heel begrijpelijk. Zij willen graag dat hun kinderen niet grof in de mond worden, en ze stellen ze dan ook het liefst op geen enkele manier aan dergelijke taal bloot. Dan is een gekuiste versie een stap in de goede richting.

Daar komt bij dat het woordenboek niet zomaar een bron is. Het gezag van een woordenboek als Van Dale staat op eenzame hoogte, en zijn opvoedkundige status is navenant. Zo is te voorzien dat kinderen het enkele feit dat een schuttingwoord in het woordenboek gedrukt staat, zullen beschouwen als een bewijs

dat dit woord tot de standaardtaal behoort. Ha, denkt de jongeling, die woorden bestaan dus blijkbaar echt, ze staan zelfs in dit deftige woordenboek. Daar kan geen waarschuwend labeltje van het type "bel." of "vulg." tegenop, als dergelijke afkortingen al überhaupt begrepen worden. Ten slotte nog een heel ander argument: alle tegenstanders nemen voetstoots aan dat schoolhoofden voor het complete woordenboek kiezen als een gekuiste versie niet haalbaar is. Maar het valt te vrezen dat ze het hele woordenboek afschaffen. Zonde!

**Wat vindt u ervan?
Moet iedere subcultuur
zijn eigen woordenboek
krijgen?**

Geef voor 23 april maart uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'Iedereen zijn eigen woordenboek' of 'Niet iedereen zijn eigen woordenboek' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Uitslag vorige stemming

Bent u taalactivistisch ingesteld? De vraag in het jubileumnummer van *Onze Taal* was nogal fundamenteel. Taalactivisme, ingrijpen in andermans taalgebruik, was immers 75 jaar geleden de drijfveer achter de oprichting van het genootschap. Het merendeel van de inzenders (201 stemmen, 69 procent) vindt taalactivisme nog altijd wenselijk, een minderheid (91 stemmen, 31 procent) is het daar niet mee eens. Op het eerste gezicht lijkt dat een steun in de rug voor de taalactivisten onder ons, aan de andere kant wijst het relatief lage aantal inzenders (292) erop dat de kwestie de meeste leden een zorg zal zijn.

Veel reacties op het forum gingen over het probleem welke taalverschijnselen (vreemde woorden, modieus taalgebruik) aanleiding zouden moeten zijn voor taalactivisme, terwijl de vraag toch was óf ingrijpen op zichzelf wenselijk was. Verder huldigen nogal wat inzenders het voor mij onbegrijpelijke standpunt dat de waarde van activisme losstaat van de kans op effect.

Er waren ook zinnige discussiebijdragen te lezen over hoe je kunt aankijken tegen ingrijpen in andermans taalgebruik. Is dat een onnatuurlijke reactie die de communicatie bedreigt en de ontwikkeling van onze taal remt? Of is het juist een onderdeel van de taalontwikkeling?